

ВИХОВНИЙ ЗАХІД

Тема. Світова велич Шевченка

Мета: поглибити знання учнів про життя і творчість видатного сина українського народу Тараса Григоровича Шевченка. Розвивати творчі здібності учнів. Сприяти вихованню в учнів почуття патріотизму, любові до рідного слова.

Обладнання та матеріали: ноутбук із встановленим програмним забезпеченням, мультимедійний пристрій, виставка книжок, ілюстрації до творів, портрет Т. Г. Шевченка, презентація «Шевченко і Полтавщина», аудіо- записи віршів та пісень на вірші Т. Г. Шевченка.

Форма проведення: Шевченківський КВК.

Ведуча І знову – березень... І знову линуть до нас думи геніального українського поета... Традиційно український народ у цей весняний час звертається до постаті Тараса Шевченка, до постаті, яка у своїй величчї була, є і залишиться ні з чим незрівнянною, невичерпною для людського подиву й осягнення.

Танок під музику на слова Т. Г. Шевченка

Дівчинка з портретом Шевченка:

Свічку поставлю, свічку поставлю
І перед образом, й перед тобою.
І хоч у мріях народ свій заставляю
Стати навколяшки поряд зі мною.
І помолитись за тебе, Кобзарю,
Щиро, - хоч раз би! – Як перед Богом.
Все ж українці ми, а не хазари
Гори, моя свічко, гори нам ще довго.

Ведуча Розпочинаємо Свято вшанування славетного імені Поета, Прозаїка, Драматурга, Академіка Академії мистецтв, Художника, Філософа, Просвітителя та Будителя Українського народу – Тараса Шевченка. За висловом Євгена Сверстюка, жоден народ не ототожнював свого поета зі своєю душею і не поєднав його зі своєю долею так, як

українці. Підраховано, що на сьогодні по всій Земній кулі поету поставлено більше 600 пам'ятників.

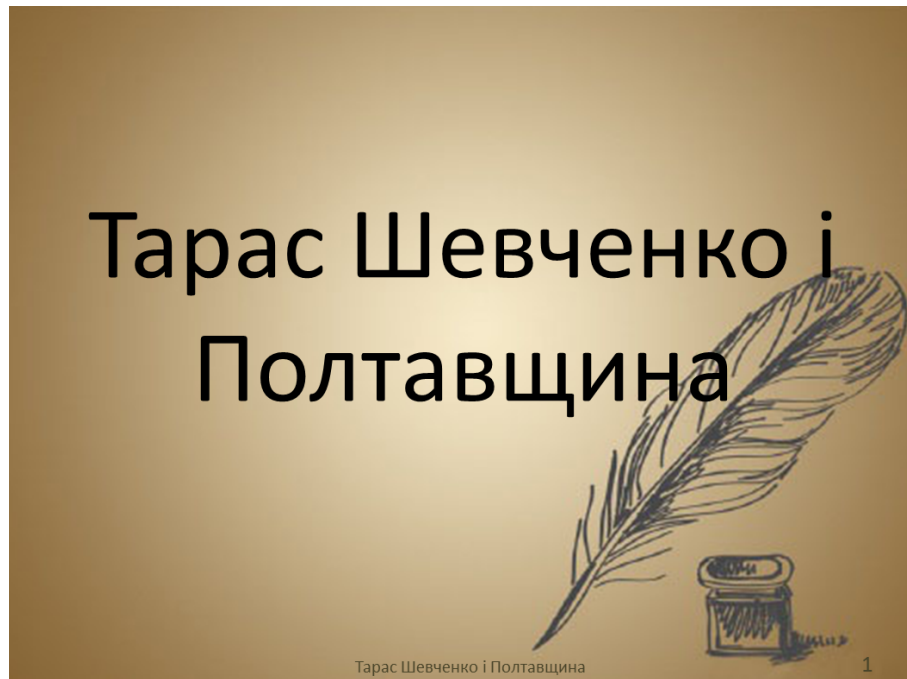
Дівчатка в українських сорочках:

- I. Щовесни, коли тануть сніги
 І на рясті засяє веселка,
 Повні сил і живої снаги
 Ми вшановуєм пам'ять Шевченка.
- II. В дні перемог і в дні поразок,
 В щасливі дні, і в дні сумні
 Іду з дитинства до Тараса,
 Крізь глум юрби і суєту,
 Ні, не в минуле, а в майбутнє,
 До тебе я, Тарасе, йду.
- III. Коли в душі моїй тривога,
 Коли в душі пекельний щем,
 Іду до нього до живого,
 У Всесвіті віршів й поем
 І в дощ, і в сніг карбую кроки
 І чую, дивлячись в блакить,:
 Реве та стогне Дніпр широкий.
 Щоб розбудити всіх, хто спить.
- IV. Я не одна іду до нього –
 Ідуть до нього тисячі.
 Неначе грішники до Бога,
 Свої печалі несучи.
 І доки в рамках «Заповіту»
 Вогонь поезії не згас.
 Той рух до сонця не спинити,

Бо зветься сонце це – Тарас.

(Презентація про Полтавщину)

1. Тарас Шевченко і Полтавщина.

Ведуча На уроках та позакласних заходах ви вивчали біографію і творчість Великого Кобзаря, але , можливо, не всі знають про ту особливу роль, яку відіграв Полтавський край та його люди у житті Тараса Шевченка.

2. Карта Полтавської губернії. 1843 -1844рр., 1845 – 1846рр., 1859р..

Карта Полтавської губернії

На території Полтавської
губернії Тарас Григорович
Шевченко перебував тричі:
1843-1844 рр., 1845-1846 рр.
та в 1859 році.

Тарас Шевченко і Полтавщина

2

Ведуча На території Полтавської губернії Тарас Григорович перебував тричі: у 1843 – 1844 роках, 1845 – 1846 роках та в 1859 році.

3. Батьківський маєток Є. Гребінки поблизу Пирятин.

- У 1843 році Тарас Шевченко відвідує батьківський маєток полтавського письменника Євгена Гребінки.
- Євген Гребінка став редактором першого Кобзаря, що вийшов у Санкт-Петербурзі у 1840 році.

Батьківський маєток Євгена Гребінки
поблизу Пирятин

Тарас Шевченко і Полтавщина

3

Ведуча У 1843 році відвідує батьківський маєток полтавського письменника Євгена Гребінки, з яким добре товаришував. До речі, Гребінка став редактором першого «Кобзаря», який вийшов у Санкт-Петербурзі у 1840 році коштом полтавського поміщика Петра Івановича Мартоса.

4. У серпні 1843 року Тарас Шевченко прибув до міста Лубни. Він «повністю розчарувався в панах і відвідував лиш небагатьох».

Ведуча У серпні 1843 року Тарас Шевченко прибув до міста Лубни. Його запросили на обід до місцевого пана, офіцера Федора Трепова. Прийшовши до будинку, поет побачив стомленого служника, який дрімав у передпокої. Господар теж помітив, що його слуга спить, і жорстоко покарав його. Шевченко, не прощаючись, розвернувся і вийшов з дому. Пан просив його повернутися, але Тарас Григорович навіть не захотів говорити. Він «повністю розчарувався в панах і відвідував лиш небагатьох».

**5. Маєток Закревських. Березова Рудка Пирятинського повіту.
Ганна Закревська. Меморіальна дошка.**

Ведуча Часто Тарас Шевченко відвідував маєток панів Закревських у селі Березова Рудка Пирятинського повіту, де познайомився із молодого дружиною місцевого поміщика Платона Закревського Ганною, захопився її вродою. Він намалював портрет Ганни, присвятив вірші «Якби зустрілися ми знову», «ГЗ». У 1960 році у Березовій Рудці відкрито музей Шевченка, у якому знаходиться понад 300 експонатів. У 1961 році на колишньому будинку панів Закревських встановили меморіальну дошку з написом «У цьому будинку в 1843, 1845, 1846 роках перебував великий український народний поет Т. Г. Шевченко».

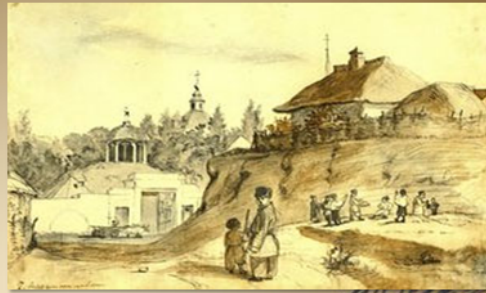
6. Рєпнін Микола Григорович. Рєпніна Варвара Миколаївна.

Ведуча Через усе життя Шевченко проніс симпатію до родини Рєпніних, особливо до княжни Варвари Миколаївни. Відверта сповідь про страдницьке кріпацьке життя та його незвичайні таланти справили велике враження на вразливу натуру Рєпніної. Вона захопилась поетом. Це захоплення переросло в кохання. На відміну від багатьох «друзів» Варвара Миколаївна не відвернулася від Тараса, коли він опинився на засланні. Відомо, що Рєпніна неодноразово письмово зверталася до шефа жандармів з проханням виявити до Шевченка милосердя. Пройшов час. Відстані і події змінили обох, віддалили їх і далі по життю вони пішли різними шляхами.

7. У Решетилівці.

“У Решетилівці”

Тарас Шевченко і Полтавщина

Ведуча У селі Решетилівка Тарас Шевченко зупинявся у будинку пана Попова, який мав велику бібліотеку, де зберігалися різні документальні матеріали та книги з історії України. Тут Шевченко виконав два малюнки, які так і називаються «У Решетилівці».

8. Будинок І. П. Котляревського у Полтаві.

Будинок І. П. Котляревського у Полтаві

Тарас Шевченко і Полтавщина

9. Воздвиженський монастир у Полтаві.

10. Вознесенський собор у Переяславі.

11. Церква Покрови у Переяславі.

Ведуча Серед мистецьких творів про Полтавщину відомі такі: Будинок І. П. Котляревського у Полтаві, Воздвиженський монастир у Полтаві, Вознесенський собор у Переяславі, Церква Покрови у Переяславі.

12. У Васи́лівці (Гоголеве Шишацького району).

- 1845 рік – Тарас Шевченко відвідав с. Василівку Полтавського повіту.
- Зустрівся з матір'ю письменника Миколи Гоголя.
- Змалював краєвид із церквою.

"У Васи́лівці"
(Гоголеве Шишацького району)

Микола Гоголь зі своїми друзями

Тарас Шевченко і Полтавщина

12

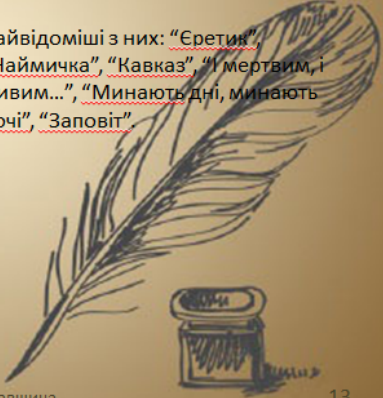
Ведуча У 1845 році Тарас Шевченко відвідав село Василівку Полтавського повіту. Деякі дослідники біографії Тараса Шевченка схиляються до думки, що там зустрівся з матір'ю відомого письменника Миколи Гоголя, творчість якого високо цінував. Навіть намалював

портрети його друзів, ілюстрацію до повісті Миколи Гоголя «Тарас Бульба». У селі змалював краєвид із церквою «У Василівці».

13. Збірка «Три літа».

- 1845 року з-під пера виходить збірка «Три літа».
- До неї увійшло 33 твори.
- Найвідоміші з них: «Єретик», «Наймичка», «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Минають дні, минають ночі», «Заповіт».

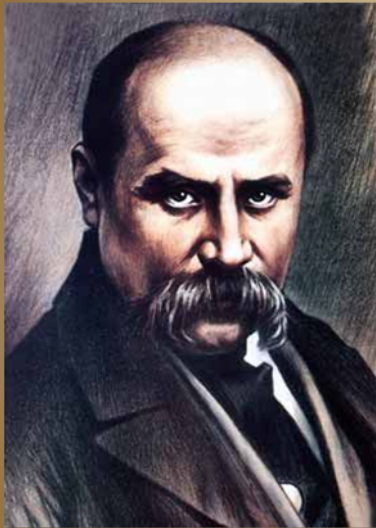
Збірка «Три літа»

Тарас Шевченко і Полтавщина

13

Ведуча Наш край надихнув поета на написання вершинних творів, що склали ядро збірки «Три літа». За три місяці 1845 року з-під пера виходять такі відомі твори : «Єретик», «Наймичка», «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Минають дні, минають ночі», «Три літа», «Заповіт». Всього до збірки «Три літа» увійшло 33 твори. Дослідники відзначають, що це високий числовий символ – вік смерті Ісуса Христа.

14. На Полтавщині Шевченко відвідав понад півсотні населених пунктів.

На Полтавщині Т. Шевченко
відкрив своє особливе
призначення і був упізнаний
сучасниками як пророк
українського народу.

Тарас Шевченко і Полтавщина

14

Ведуча. Загалом Шевченко відвідав на Полтавщині понад півсотні населених пунктів. Тут він відкрив своє особливе призначення і був упізнаний сучасниками як пророк українського народу.

Дякуємо за увагу!

Тарас Шевченко і Полтавщина

15

Метою нашого заходу є не лише поглиблення знань про життя і творчість видатного сина українського народу Т. Г. Шевченка, а й розвиток ваших пізнавальних інтересів, творчих здібностей, талантів. А тому зараз ми проведемо гру – Шевченківський КВК. Для цього попередньо було визначено членів двох команд. Запрошуємо їх зайняти свої місця.

Нашу гру, буде оцінювати журі у складі:

- 1.
- 2.
- 3.

Конкурс 1. «Хто швидше?»

Знайомство з гравцями відбудеться в ході проведення першого конкурсу «Хто швидше?». Для цього конкурсу обидві команди отримують набір літер. Необхідно скласти слова, які і будуть їхніми назвами. Максимальна кількість балів – 5. **(1 команда – «Гайдамаки», 2 команда – «Неофіти»)**

Конкурс 2. «Бліц - турнір»

Командам по черзі ставляться запитання. Потрібно відповідати без роздумувань, якщо команда зволікає – право відповіді переходить до суперників. За правильну відповідь – 1 бал.

1. Село, в якому народився Тарас Шевченко. **(Моринці)**
2. Село, в якому минуло дитинство Шевченка. **(Кирилівка)**
3. Що в перекладі з грецької означає «Тарас»? **(Бунтівник)**
4. Прізвище пана, кріпаками якого була сім'я Шевченка.
(Енгельгардт)
5. Ім'я улюбленого Тарасового діда. **(Іван)**
6. Ім'я старшої сестри Тараса **(Катерина)**
7. Хто був першим учителем малювання Тараса Шевченка? **(Майстер Ширяєв)**
8. Чий портрет був намальований для викупу Шевченка з кріпацтва?
(В. Жуковського)
9. Як називається найвідоміша збірка поезій Шевченка? **(«Кобзар»)**
10. Хто з українських письменників допоміг Шевченкові здійснити видання «Кобзаря»? **(Євген Гребінка)**
11. Коли Тарас Був викуплений з неволі? **(У 1838 році)**

- 12. Скільки років провів Шевченко у засланні? (10 років – з 1847 по 1857 рік)**
- 13. У яких місцях перебував Шевченко на засланні? (Орська фортеця, Оренбург)**
- 14. Учасником якої організації був Тарас Шевченко? (Кирило-Мефодіївське братство)**
- 15. Яке наукове звання було присвоєне Шевченку у 1860 році? (Академік)**
- 16. Як називається твір, в якому Шевченко описав події відомого повстання під назвою «Коліївщина»? («Гайдамаки»)**
- 17. В якому році помер Т. Г. Шевченко і де його було поховано? (10 березня 1861 року, Петербург, Смоленське кладовище)**
- 18. Коли і де Т. Шевченко був перепохований? (22 травня 1861 року на Чернечій горі біля Канева)**

Конкурс 3. Конкурс знавців поезії Т. Шевченка

До вашої уваги звучать уривки із відомих творів Тараса Шевченка. Ваше завдання – назвати твір. Правильна відповідь оцінюється 2 балами.

1. *Серце в'яне співаючи,*

Коли знає за що;

Люде серця не побачать,

А скажуть – ледащо! («Катерина»)

2. *Гомоніла Україна,*

Довго гомоніла,

Довго, довго кров степами

Текла-червоніла.

Текла, текла та й висохла.

Степи зеленіють;

Діди лежать, а над ними

Могили синіють. («Гайдамаки»)

3. *Ой тумане, тумане, -*

Мій латаний талане!

Чому мене не сховаєш

Отут серед лану?

Чому мене не задавиш,

У землю не вдавиш?

Чому мені злої долі,

Чом віку не збавиш? («Наймичка»)

4. *Не вмирає душа наша,*

Не вмирає воля.

І неситий не виоре

На дні моря поле.

Не скує душі живої

І слова живого.

Не понесе слави бога,

Великого бога. («Кавказ»)

5. *В лиху годину*

Якось недавно довелось

Мені заїхати в Україну,

У те найкраще село...

У те, де мати повивала

Мене, малого, і вночі

На свічку богу заробляла;

Поклони тяжкої б'ючи,

Пречистій ставила, молила,

Щоб доля добрая любила
Її дитину... (**«І виріс я на чужині»**)

6. Якби ви вчилися так, як треба,
То й мудрість би була своя.
А то залізете на небо:
«І ми не ми, і я не я,
І все те бачив, і все знаю,
Нема ні пекла, ані раю,
Немає й бога, тільки я!» (**«І мертвим, і живим...»**)

7. Та не довго сонце гріло,
Недовго молилось...
Запекло, почервоніло
І рай запалило.
Мов прокинувся, дивлюся:
Село почорніло,
Боже небо голубеє
І те помарніло. (**«Мені тринадцятий минало»**)

8. І усміхнулася небога,
Проснулася – нема нічого...
На сина глянула, взяла
Його тихенько сповила
Та, щоб дождать до л а н о в о г о,
Ще копу дожинать пішла. (**«Сон» («На панщині пшеницю жала»)**)

9. А люде!
(Звичайне, люде, сміючись)
Зовуть її і молодую,
І непорочною, святою,
І ще якоюсь...Вороги!!

*І люті! Люті! Ви ж украли,
В багно погане заховали
Алмаз мій чистий, дорогий,
Мою колись святую душу!
Та й смієтесь. Нехристияне! («Чи то недоля, чи неволя»)*

Конкурс 4. Конкурс капітанів

На табло ви бачите основні дати з життя та творчості Т. Шевченка. Капітанам дається завдання: визначити події, що відповідають зазначеним датам. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

Поки капітани виконують завдання, ми послухаємо **пісню «Моя Україна»** у виконанні Ірини Журавель.

Конкурс 5. Гра з глядачами «Віват, інтелект!»

За поданою інформацією необхідно вгадати предмет і назвати вірш, у якому про нього йдеться.

Це – рослини.

1. Перед тим, як стати цією рослиною, вона була дівчиною, що покохала козаченька та не дочекалася його. (**Тополя, балада «Тополя»**)
2. Ці рослини рясно цвітуть весною, ростуть поблизу хат, а них люблять виводити свої трелі солов'ї. (**Вишні, вірш «Садок вишневий коло хати»**)
3. Ця рослина дуже любить воду, має яскраво-червоні ягоди, поряд із нею у вірші Шевченка зеленіють лози і верболози. (**Калина, «Тече вода з-під явора»**)
4. Цю рослину вибирала дівчина для того, щоб потім із неї робити прядиво, її ще називають коноплями. (**Плоскінь, «Мені тринадцятий минало»**)

Пригадуємо імена.

5. Цю поему назвав Шевченко на честь своєї сестри. (**Катерина, поема «Катерина»**)

6. Цей вірш поет присвятив своєму співвітчизнику, 200-річчя з дня народження якого ми відзначали у 2009 році (**Микола Гоголь, «Гоголю»**)
7. Так звуть маленького синочка, якого мати, не маючи змоги залишити вдома, взяла із собою в поле. (**Іван, «На панщині пшеницю жала»**)
8. Дівчина, що витирала сльози маленькому хлопчику, разом із ним доглядала овець. (**Оксана, «Мені тринадцятий минало»**)

Конкурс 6. Домашнє завдання

Для цього конкурсу в учасників було завдання підготувати для декламації вірш Кобзаря

Конкурс 7.

Кожен член команди має нагоду додати до свого рахунку певну кількість балів. Скільки – обирати вам. Чим легше запитання – нижчий результат. «Гайдамаки» та «Неофіти» по черзі обиратимуть категорію знань.

Поки члени журі підводять підсумки нашої гри, ми з вами послухаємо **пісню «»** у виконанні Юмашевої Олександрри.

Слово членам журі.

Учасники гри:

1. Світова велич письменника визначається багатьма складниками: його місцем у світовому літературному процесі, впливом на читача та хід історичних подій, внеском нових ідей і нових мистецьких засобів та скарбів у загальнолюдську культуру.
2. Талант Шевченка, його допитливість, незвичайна любов до всього рідного, до свого пригнобленого народу, до своєї культури, що перебувала тоді в московському ярмі, а також освіта, начитаність, праця над собою – все це було ґрунтом для появи його геніальних творів. Від виходу з друку першого видання «Кобзаря» і до сьогодні про Шевченка, його життя і геніальну творчість надруковано стільки статей, розвідок не тільки в Україні, ай по інших країнах світу, що їх навіть не перелічити.
3. Т. Г. Шевченко силою полум'яного й мистецького слова, силою своєї загальнолюдської правди переступив кордони рідної і дорогої

України. Його твори відразу пробили мур байдужості й ворожості о українського слова, піднісши відразу нашу мову і літературу на нечувану височінь.

4. Російський письменник Вікентій Вересаєв з великим захопленням відгукувався про Т. Г. Шевченка: «Безстрашна революційність, запорізька жадоба волі, залізна впертість, зосереджений гнів і велика любов, славне минуле в боротьбі з гнобителями, лукавий гумор, незрівнянна музика української мови, запах квітух вишневих садків, пірамідальні тополі над білими хатами – все це в поезії Шевченка. Любити Шевченка – любити Україну. Любити Україну – любити Шевченка».
5. Борис Грінченко писав: «Шевченко своєю національною свідомістю є геній, а своєю незмірною вагою, значенням у справі національного відродження свого рідного краю є явищем феноменальним, єдиним, може, на світі».
6. Ми з неприхованою гордістю промовляємо ім'я нашого пророка, що став гордістю всього цивілізованого й культурного світу.
7. Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття,
І голос твій нам душі окриля,
Встає в новій красі, забувши лихоліття,
Твоя, Тарасе, звільнена земля.
8. Ти з нами скрізь, як ми з тобою.
Тебе ми славим знов і знов.
Ти в боротьбі з насильства тьмою
Безсмертям смерть переборов.
9. І доки сонце світить в небі,
Земля вершить безкрайній путь,
Шляхи й стежки людські до тебе,
Тарасе наш, не заростуть.
10. У росяні вінки заплетені суцвіття
До ніг тобі, титане, кладемо.
Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття,
Тебе своїм сучасником звемо.

Ведуча. З появою Шевченка відпала потреба доводити, що українці – це окремий народ. Твори Шевченка, його пророчі слова були тією основою, на якій будувалися національно-культурна та національно-визвольна ідеологія українців. Його твори не давали забувати славних і трагічних сторінок історії України, живили патріотизм українців. У поезіях Кобзаря відбито всі сторони життя України. У них – любов до рідної землі та людей, співчуття до чужого горя, милосердність щодо ближнього, нагадування про видатні події історії України... У них – натхнення для багатьох поколінь митців. Спільним обов'язком усіх громадян України є шанувати пам'ять нашого великого Пророка та глибше замислитися над його закликами і заповідями. Для цього й посилає Господь людей-пророків, які вказують народам шлях до праведного, справедливого й щасливого майбутнього.

Пісня «Вітер з гаєм розмовляє».